

Turu linnaraamatukogu

Koostöö laste ja noorte raamatukogutöös Turus

Piret Luukka

10.5.2017

Turu linn

- 186 000 elanikku
- Päril-Soome maakonnakeskus
- Linna ümbritseb kaunis saarestik
- Kaks riigikeelt: soome ja rootsi
- Soome üks multikultuursemaid piirkondi, siin elab immigrante väga paljudest riikidest.
- Räägitakse üle saja erineva keele

Raamatukogu kõigile

Linnaraamatukogu

- Avatud iga päev, 72 tundi nädalas
- Külastuste arv aastas 2 miljonit
- Lai valik teenuseid

Teenused väljaspool keslinna

- 12 haruraamatukogu
- Osa neist on n-ö iseteenindusraamatukogud (open library)
- Raamatukoguteenuseid pakutakse ka linna nõustamispunktis kaubanduskeskuses
- Kaks raamatukogubussi teenindavad lasteaedu, koole, hooldekodusid jne

Madal lävend: unikaalne sotsiaalne ruum, kus kõigil on võrdsed tingimused.

Mitmekülgne valik üritusi: näitused, kirjandusõhtud, kohtumised kirjanikega, loengud erinevatel teemadel jne.

Ööpäevaringsed võrguteenused.

Suurem osa raamatukoguteenustest on tasuta.

Iseteenindusraamatukogud

Vasaramäki 5.3.2014

- E–P 7–21
- Raamatukogutöötaja kohal E ja N kell 10–16

Paattinen 1.10.2014

- E–P 7–21
- Raamatukogutöötaja kohal T ja N kell 10–16

Lauste 3.11.2014

- E–P 7–21
- Raamatukogutöötaja kohal E ja N kell 10–16

Hirvensalo 24.11.2014

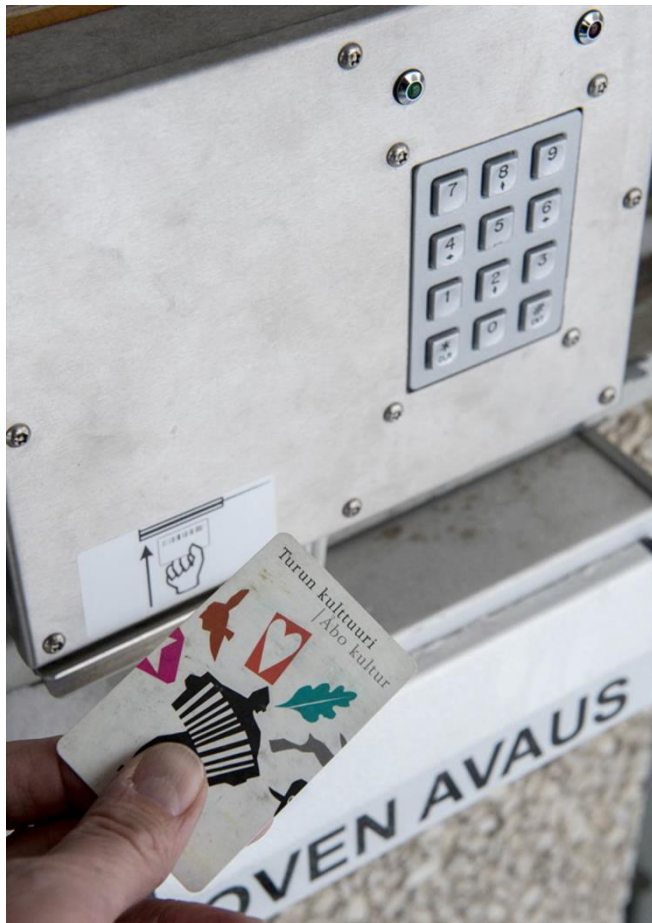
- E–P 7–21
- Raamatukogutöötaja kohal E ja T kell 13–19 ja K–R kell 10–16

Ilpoinen 8.12.2014

- E–P 7–21
- Raamatukogutöötaja kohal E ja T kell 13-19 ; K - R kell 10-19

Nummi 11.1.2016

- E-P 7-21
- Raamatukogutöötaja kohal E-K kell 12-19 ; N - R kell 10-16

Põhiandmed

1 mln teavikut

2 mln külastust

2 mln virtuaalkülastust

3 mln laenutust

76,4 % soomekeelseid

13,8 % inglisekeelseid

5,6 % rootsikeelseid

4,2 % võõrkeelseid

33 000 üritust ja raamatukogututvustust

personal 146 inimest

aasta eelarve 10 mln eurot

Riigieelarve eraldisest vallale u 40 %, valla eelarve eraldisest u 60 %

Omatulu 1 mln eurot (peamiselt viivised, hüvitised, sihtasutustelt ja sihtkapitalidelt)

teadmiste

kaubamaja

raamatukogu on jaotatud
teemade järgi erinevateks
osakondadeks

- ● ● osakonnad
- ● ● teemavaldkonnad
- ● ● teemarühmad

laste- ja noorte osakond

Saaga – laste ala

Stoori – noorte ala

teabeosakond

ühiskond

rahvad ja kultuurid

loodus ja hobid

kunstiosakond

ilukirjandus

kunstid

muusika

Osakonnad & teemavaldkonnad

lõbusamad lood
ja põnevamad leiud
raamatuesitlused, näitused,
huviringid, elamusrajad,
muinasjutuhommikud

sukeldumine
seiklustesse

või koolitööde tegemisesse

kogud värvilistes raamatumajades
päike, lumepallid ja tsepeliin laes

lastele

s a a g a

mitmekeelset kogud värvilistes raamatumajades

pildiraamatud
rootsikeelsed pildiraamatud
rootsikeelsed raamatud
muinasjutud
multikultuuriline kogu
lastekirjandus
teabekirjandus

S a a g a lastele

diivanisüvend
noorte näitused
lugejanõukogu

noored kujundavad
ise Stoori näo

noorte soovidele vastavalt
üha muutuv kogu:
raamatud, koomiksid, lehed, dvd:d
ja internet
koostöö noorsooühingutega

Stoori

noortele

Lapsed ja noored raamatukogus

- Lapsed ja noored on raamatukogus kasutajatena kaks eri rühma
- Eesmärgiks on eraldada ühised laste ja noorte osakonnad, ruumid, tegevus ja personal
- Heade tulemuste aluseks on personali oskused, valmidus ja tundlikkus reageerimiseks kiiresti muutuvast kultuuri- ja meediamaailmas.

Riiklik ja piirkondlik koostöö

Turu linnaraamatukogu on üks Soome 20-st **maakonnaraamatukogust**.

Koos rahvaraamatukogude Keskraamatukogu (Helsingi linnaraamatukogu) ja valla rahvaraamatukogudega moodustavad rahvaraamatukogude võrgu.

Turus on kolm suurt teaduslikku raamatukogu: Turu Ülikooli raamatukogu, Åbo Akademi raamatukogu (rootsikeelne) ja Turu Ametikõrgkooli raamatukogu.

Ulatuslik koostöö teistega: kõrgkoolid, huvilised, vabatahtlikud jne.

www.vaskikirjastot.fi

400 000 elanikku

18 valda

50 raamatukogu

7 raamatukogubussi

2 mln teavikut

VASKI ja piirkondlik koostöö

Vaski-raamatukogude süsteem

- Ühine raamatukogusüsteem, raamatukogukaardid ja kasutuseeskirjad
- Ühised kogud ja regulaarne transport
- Turu linnaraamatukogu juhiv võrgustikku
- Vaski-andmebaas: www.vaskikirjastot.fi

Laste ja noorte Vaski-töörühm (Varsisto)

- Unikaalne
- Foorum kogemuste vahetamiseks
- Koolitused (Tarinadornato)
- Materjalid:
  - soovitusliku kirjanduse nimekirjad
  - raamatuesitlused
  - esinejad
  - sündmused
  - viktoriinid
- Kakskeelsus
- Lugemiskampaaniad (Jäätisesuvi, Kalajutt, Bingo)
- Projektid: Kultuurne meediamatk, Muinasjutukotike
- Osalemine Turu raamatumessil
- Ekskursioonid
- <https://vsmaakuntakirjasto.wordpress.com/materiaalipankki/lasten-ja-nuorten-ryhman-materiaalit/>

Turu Elamusrada

Mis on Elamusrada?

- koolide ja kultuuriasutuste ühine eesmärk on õpetada lapsi kasutama kultuuriteenuseid
- kaasatud on raamatukogud, muuseumid, teatrid, orkestrid, filmitootjad, loodusmaja ja ettevõtlus
- viia klassid välja klassiruumidest, kasutades erinevaid töömeetodeid ja õpikeskkondi
- hõlvatud on 80–90% vanuserühmast

Miks seda vaja on?

- kasvatada kultuurseid ja kultuurist huvitatud täiskasvanuid
- pakkuda kultuuriteenuseid kõikidele Turu koolide õpilastele
- läheneda võrdselt kõikidele vanuserühmadele ja garanteerida kõikidele võimalus külastada kultuuriasutusi

Korralik pakett

- õpilane külastab põhikoolis käimise ajal 3 kuni 4 korda aastas kultuuriasutusi

Teavitamine

- Turu haridusameti poolt loodud internetileheküljed:
<https://blog.edu.turku.fi/elamyspoku/>
- lingid kultuuriasutuste kodulehekülgedele

Kuidas tegevust alustati?

- ettepanek koolist 2003. a sügisel – emakeeleõpetaja Jari Kuusento kutsus kokku kultuuriasutuste esindajad
- koostöölepingule soomekeelsete koolide vahel kirjutati alla 2004. a sügisel
- koostööleping rootsikeelsete koolidega 2005. a alguses
- ühineti uue OPSi ehk riikliku õppekavaga 2005. aastal
- 1.8.2016 ühendati Kultuurirada, Ettevõtlusrada ja Keskkonnarada Elamusrajaks.

Rahastamine

- kooli eelarves olemas rahad piletite ja reiseide jaoks
- kultuuriasutuste eelarves raha ekskursioonide ja õppematerjalide jaoks

Probleemid

- Õpilaste arv, mõnedele asutustele on probleemiks võõrustada kogu vanuserühma
- Väikesed ruumid
- Probleemid ressurssidega
- Teavitamine õigetes kanalites – neile, kes veel ei tea

Elämyspolku

1. klass

- Ekskursioon Turus
kaubaturg, Aurajõgi, skulptuurid, ehitised
jne. Õpetaja korraldab.
- Loodusretk lähedal metsas
Õpetaja korraldab.
- Raamatukogu
"Lugemisirada" (Lukupolku)
- Bioloogiamuuseum

2. klass

- Kino – Koolis, Finnkino, Pärissuome
filmikeskus jne.
- Ruissalo Loodusmaja
- Raamatukogu
"Lugemisirada" (Lukupolku)
"Lugudematk" - raamatuesitlus
- Turu Kunstimuuseum

3. klass

- Ruissalo Loodusmaja
- Teater
- Raamatukogu
"Lugemisirada" (Lukupolku)
- Sibeliuse muuseum
- Kino – Koolis, Finnkino, Pärissuome
filmikeskus jne.

Elämyspolku

4. klass

- Ruissalo Loodusmaja
- Raamatukogu
  - ”Lugemisrada” (Lukupolku)
  - ”Meediamatk” - kasutajakoolitus
- Tutvu ametitega
  - Lähiettevtja külaskäik kooli
- Käsitöoliste muuseum või Qwenseli linnaelaniku maja
- Kontsert - TFO lastekontsert

5. klass

- Teater
- Raamatukogu
  - ”Lugemisrada” (Lukupolku)
- Turu loss
- Wäinö Aaltoneni muuseum

6. klass

- Yrityskylä/Ettevtjate küla
- Külaskäik kohalikku ettevõttesse
- Raamatukogu
  - ”Lugemisrada” (Lukupolku)
- Aboa Vetus & Ars Nova
- Forum Marinum

Koolieelikute

Raamatukogutund:

- tulevikus osa elamusrada
- kavakindel koostöö lasteaedadega
- nimesildid, tunnistused
- raamatukogu kodukord mängide kaudu, raamatuselja võimlemine ja allergiad
- muinasjutt

Mediahetk:

- koostöö lasteaedadega
- meediakasvatuse tund
- kasutatakse iPadeja
- mäng – Aparattisaari.fi

Lugemisrada

Koolilaste Raamatumess

- 1.–6. klassidele
- soovitusliku kirjanduse nimekiri:
<https://blog.edu.turku.fi/lukupolku/>
- tehtud koostöös õpetajatega
- kooli soovitusliku kirjanduse esitlus
- 30 min
- kas linnaraamatukogus või harukogus
- kogu materjal saadetakse ühest raamatukogust teise raamatukogusse koordineeritult

Elämyspolku raamatukogu

- Suunatud 2., 4., 5., 7. ja 9. klassidele
- 2. ja 4. klassid külastavad harukogusid, ülejäänud linnaraamatukogu
- Kutse ja eelregistreerimine
- Õpetajatel võimalus valida 2 x 45 minutit või 1 x 1,5 tundi
- Külastuste statistika ja järelkontroll

Elämyspolku raamatukogu

Lugudematk

- **2. klassile (alates 2017 sügisest 5. klassidele)**

Raamatuesitlus: avada lastele raamatute maailm ja meelitada neid lugema.

- Aastal 2016 käis 1705 õpilast 57 raamatuesitlusel
- Raamatuesitlusi elavdatakse PowerPoint esitlustega, heliefektidega, videoklippidega, piltidega, riietumisega, rekvisiitidega, raamatukatkendeid lavastades jne.

Elämyspolku raamatukogu

Raamatuesitlusi:

- "Superraamatuesitlused"
- Vabise ja tudise hirmust või naerust
- Halloween
- Elu nagu loomaaias
- Loomalik
- Just nagu filmides
- Seiklus fantaasia ja õuduse kuningriigis
- Kes kardab klassikuid?

Elämyspolku raamatukogu

Meediamatk

- **4. klassidele**
- meediakirjaoskus:
  - oskus meedia sisu analüüsida
  - oskus luua meedia sisu
- ahelküsimumstiku viidete abil pääseb edasi lahendades ülesandeid ja päringuid
- kõik ülesanded tehakse iPadi kasutades
- lapsed õpivad kasutama andmebaase ja leidma riulist raamatuid

- 2016. a käis 973 õpilast 45 "Meediamatkal"

Jalutuskäik raamatukogus

- linnaraamatukogu tutvustus, kus räägitakse ka raamatukogu ajaloost
- Saga & Tope / Fretu & Rune / Piggy & Pax
- 2016. a käis 186 õpilast 11 jalutuskäigul

1. Etsi **V A S K I**-verkkokirjastosta lasten kertomuskirja nimeltä **Sirpale**.

Mikä on kirjan hyllypaikka? _____

Etsi kirja hyllystä.

Katso kirjan kansikuvaa. Millainen tunnelma kuvassa on?

Mistä tunnelma mielestäsi syntyy?

Ottakaa iPadilla kuva, jossa on samanlainen tunnelma.

Vie kirja kärryyn!

2. Etsi nuorten elokuvien joukosta DVD nimeltä **Varjojen kaupungit – Luukaupunki**.

Mikä on elokuvan ikäraja? _____

Miksi elokuvan ikäraja on juuri se? Etsi ikäraja-merkintöjen selitykset *Tietoa ikärajoista –* esitteestä.

Vie levy kärryyn!

3. Etsi kaksi lasten tietokirjaa ensin verkkokirjastosta ja sitten hyllystä:

- **Hurjat jättidinosaurukset** (kirjoittaja Marie Greenwood)

Mikä on kirjan hyllypaikka? _____

Etsi **Corythosaurusta** käsittelevä aukeama. Käytä sisällysluetteloä apuna.

- **Dragonologia** (kirjoittaja Ernest Drake)

Mikä on kirjan hyllypaikka? _____

Etsi **onkalokäärmettä** käsittelevä teksti aukeamalta, jossa kerrotaan lännenlohikäärmeistä.

Uskotko Corythosauruksen tai onkalokäärmeen eläneen joskus maan päällä?

Millaisia todisteita niiden olemassaolosta on?

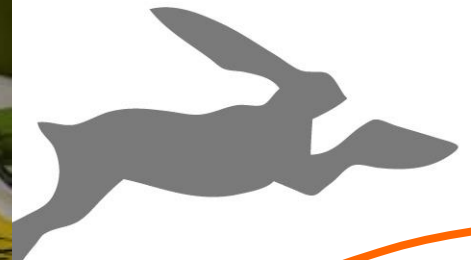
Onko niitä edelleen olemassa?

Vie kirjat kärryyn!

4. Kuvatkaa iPadilla videobloggaus aiheesta **Älä tee tätä netissä**.

Elu nagu loomaaias 2.kl.

Raamatuesitlus Halloween 4.kl.

Elämispolku raamatukogu

7. klass

- Lugudematk
Raamatuesitlus
Koomiksiraamatu esitlus
- Orienteerumine QR-koodi abil:
seikluslik
raamatukoguorienteerumine, kus
lahendatakse ülesandeid QR-koodi
abil

9. klass

- Kirjandusteaduse rada
Soovitusi kirjandusesse tegemiseks
- Koomiksiraamatu esitlus

<https://www.youtube.com/watch?v=aZCOF1tTG9o&feature=youtu.be>

Muinasjutuhommikud

Suur lugemis seiklus

- Soome 100
- Kaasatud Lastekirjanduse Selts, Soome Ringhääling, raamatukogud, koolid ja muud organisatsioonid
- Innustada lapsi lugema
- Suunatud kuni 16-aastastele lastele
- <http://www.suurilukuseikkailu.fi/>

Turus

- Runosmäe raamatukogus rändnäitus "Klassikute lasteraamatuillustratsioon"
- Vimma noortemajas rändnäitus "Kaasaegne lasteraamatuillustratsioon"
- Muinasjutuhommikud
- Loe lapsele – ettelugemispäevad
- Kohtumised kirjanikega

PIIRKONDLIK KOOSTÖÖ

Eesmärk

- edendada elanike kaasamist
- arendada teavituskanaleid
- parandada uute teenusliikide kättesaadavust
- oskuste toetamine

-
- Piirkonna elanike heaolu kasv

EVIVA!

Vajadus ja eesmärgid

Arendamisvajaduse tingib

- Koostöö puudumine sama piirkonna linnaametnike ja kolmanda sektori (mittetulundussektori) vahel
- Piirkonna teabe (statistika, uuringud, ülevaated, kaasatus) ärakasutamine piirkonna arenguks ja elanike vajaduste rahuldamiseks.
- Piirkonna elanike võimalikult laialdane kaasamine, sihtrühmaks on eriti väheaktiivsed, tõrjutusohus ja sotsiaalmajanduslikult vähekindlustatud inimesed

Piirkondliku koostöö tegevusmudeli eesmärk on protsesside suunamine osalemise ja mõjutamise kaudu.

- Tegevusviis, mis võimaldab piirkonna töötajate regulaarse koostöö ja oskuste kasutamise.
- Elanike osalusel põhinev moodus piirkonna ja teenuste arendamiseks.
- Pidevate võimaluste loomine tegevusalade ja kolmanda sektori teenuste vahel, teenuste kergem kättesaadavus.
- Piirkondlik teabe edastusviis, mis arvestab elanike osalemisega juba planeerimisjärgus

Piirkonna elanike rahulolu ja ühtsustunne kasvab

Struktuur ja peamised eesmärgid

Vaba aja piirkondlik grupp

Toodab elanikke kaasates piirkonnale sobivaid, vajaduspõhiseid ja praegusi teenuste võimalusi ületavaid teenuseid. Toimib keskse infoallikana piirkonna vaba aja võimaluste kohta.

Linna tegevusalade võrgustik

Võrgustab piirkonnas töötavad linna ametkonnad ja kasutab nende professionaalsust. Arendab teenuseid elanike- ja klientide tagasiside huvides.

Piirkondlik foorum

Edendab linna ja kolmanda sektori koostööd lähtuvalt elanike vajadustest

Osalejad

Vaba aja piirkondlik grupp

- koosneb vaba aja organisatsiooni töötajatest, kellest üks on määratud grupijuhiks.
- raamatukogu, noorte/rahvamaja, sporditeenistus, kultuurikoordinaator ja vajaduse korral muuseum
- koguneb umbes 1 kord kuus, koostab aasta tööplaani, eelarve

Linna tegevusalade võrgustik

- koosneb kõikide tegevusalade esindajatest
- tervisekeskuse peaarst, koolijuhid, lasteaedade juhatajad, sotsiaaltöö ja vanadekodude esindajad, samuti kinnisvara- ja keskkonnaameti esindajad, vaba aja piirkondlik grupp
- koguneb 2–3 korda aastas piirkonna grupijuhi kutsel

Piirkondlik foorum

- koosneb linna ja kolmanda sektori (mittetulundussektori) esindajatest, samuti elanikest.
- koguneb 2 korda aastas piirkonna grupijuhi kutsel.
- eesmärgiks on edendada elanike poolt esile tõstetud asju.

Uusi teenusetüüpe

Perede koolipäev

- eesmärgiks kaasata väheaktiivsed lapsed ja nende pered
- innustada peresid tegevuste kaudu leidma harrastusvõimalusi
- uus teavituskanal
- klasside kaasamise kaudu saab arvesse võtta elanike arvamusi ja välja töötada vajadustel põhinevaid teenuseid

Piirkondlikud netisaidid

Meelelahutus- ja harrastusspordi alane nõustamine tervisekeskuses

Runosmäe noortetuba

Emadepäeva väljakutsekampania

Block Party

Piiparinpolku tantsud ja laulud

Vuoroin vieraissa / Küllastamised

- Vanadekodu ukсед on avatud piirkonna elatanud inimestele

Tänään kuulamast!

piret.luukka@turku.fi